

Prvi kongres Enotnih sindikatov Jugoslavije bo pregledal dosedanje delo in načrtal naloge za nadaljnjo graditev socializma

Jutri se začne v Beogradu I. kongres Enotnih sindikatov Jugoslavije. Ta kongres bo velikega pomena za nadaljnji razvoj našega delavskega razreda, pa tudi za nadaljnjo krepitev naše države, zlasti pa še za graditev našega gospodarstva, saj so sindikati najbolj množična organizacija listega razreda, ki najaktivneje in najbolj predano sodeluje pri graditvi naše države, pri graditvi socializma. Na kongresu bodo pregledali pot, ki jo je organizirani delavski razred pod vodstvom Komunistične partije prehodil, določili pa bodo tudi smer in naloge za bodočnost, določili, kako bo enoten delavski razred lahko največje pripomogel k hitrejši zgraditvi socializma v naši državi.

Ce pregledamo pot, ki jo je delavski razred Jugoslavije prehodil od končane prve svetovne vojne pa do danes, vidimo da je pod vodstvom svoje Partije izpolnil zgodovinsko poslanstvo avangarde delovnega ljudstva v borbi proti izkoriščevalcem, v borbi za strmoglavljenje oblasti izkoriščevalskih razredov, v borbi za postavitve temeljev, na katerih bomo zgradili socializem. Iz gibanja slovenskega delavstva se spomnimo n. pr. generalne stavke železničarjev v revolucionarnih letih lakotji po prvi svetovni vojni in s tem v zvezi prvih žrtv na Zaloški cesti. Spomnimo se generalne stavke rudarjev l. 1923, ki je trajala celih sedem tednov. Leta 1924 so se trboveljski rudarji spopadli s fašistično Orjuno, v tem boju so dali več žrtv, med tem je bil zverinski mučen rudar Fakin. Deset let kasneje, leta 1933, in 1934, so se rudarji z glavnim stavko borili za svoje pravice, ta dovojn borba je tudi zahtevala smrtno žrtve. Po borbi je tudi zahtevala smrtno žrtve. Po letu 1936, so bili najbolj aktivni gradbeni in tekstilci. Tekstilna stavka je imela razgibala vso našo javnost, saj je stavkalo okrog 15.000 delavcev. Delavci so bili odločeni, da ne zapuste svojih obratov, dokler ne bodo izpolnjene njihove zahteve. Zločinški ban Nutlačen je postal nad stavkajočim v Kranju cel vlak zadržan in policajci, ki so ponorili vdrli v tovarne in na najbrutalnejši način zločinili stavko. Gradbeni delavci, ki so bili med vseh najbolj izkoriščani, so bili borbeno aktivni vse do začetka vojne. Stavkali so delavci pri gradnji proge v St. Janžu, l. 1937. delavci pri regulaciji Savinje, l. 1938. so stavkali delavci Josipina celih 7 tednov, l. 1940, pa je bila spomladi in jeseni splošna stavka gradbenih delavcev. Te akcije so dosegle uspehe, ker se je delavski razred po službi svojega vodstva boril enoten. Ne službi svojega vodstva boril enoten. Ne službi svojega vodstva boril enoten. Ne službi svojega vodstva boril enoten.

Ko je izbruhnila druga svetovna vojna l. 1939, so se organizirani delavski razred pod vodstvom Komunistične partije postavil na čelo množičnih manifestacij za mir, demonstracij proti naraščajoči draginji, na čelo borbe za notranjo utrditev Jugoslavije z rešitvijo nacionalnega dileme, uvedbe demokratičnih svobod, zboljšanja socialnega vprašanja itd. Taka Jugoslavija bi bila ob naslonitvi na Sovjetsko zvezo zmožna odbiti napade fašističnih držav. Ko je vlada Cvetković-Matek pripravljala izdajstvo s pristopom Jugoslavije v fašistični tabor, je bil delavski razred tisti, ki je pod vodstvom svoje Partije največ pripomogel k strmoglavljenju izdajalskega režima.

Ko je razpadla Jugoslavija in so pri nas začeli svojo tiranijo okupatorji, je bil delavski razred prvi, ki se je odzval klicu Partije na boj proti okupatorju. Prve žrtve najboljših sinov komunistov je dal delavski razred. Delavski razred je potegnil za seboj kmete, delovno inteligenco in razpametela se je splošna ljudska vstaja, ki je dobivala vse bolj značaj ljudske revolucije.

Za konec leta 1940. je režim Cvetković-Matek skušal uničiti razredne sindikalne organizacije in je razpustil URSS. Pod vodstvom Partije pa so že takrat začeli ustanovljati po podjetjih odbore delavske enotnosti, ki so takrat »pomenili najpomembnejšo transmisijo delavske avangarde z delavskim razredom in najvažnejše organe delavske razredne borbe (Ran-ković). Ti odbori so pod okupacijo igrali najpomembnejšo vlogo pri organiziranju vstaje. Članč so plačevali redne mesečne prispevke in izvrševali sabotaže, delali orožje za partizane, dobavljali partizanom sanitetni material in druge potrebščine. Glavna njihova naloga pa je bila ne-nahna mobilizacija svojih članov v parti-zanske odnose.

Januarja 1945 se je vršila v osvojenem Nišu ustanovna konferenca Enotnih sindikatov Jugoslavije. Enotnost, ki jo je skovalo delavstvo v borbi, je dobila sedaj izraz tudi v njihovi sindikalni organizaciji. Delavski razred v Jugoslaviji ni več razcepljen po političnih, verskih in drugih vidikih, tudi ni več razcepljen v različne in umske delavce, temveč je eno-

ten in kot tak zastopa Jugoslavijo tudi v mednarodni konfederaciji dela, ki je nova internacionalna organizacija proletariata (socialdemokratska amsterdamska internacionala se je likvidirala sama od sebe, ker ni bila sposobna in ni hotela pomagati delavstvu v njegovi razredni borbi, zlasti pa je odpovedala v prvi in drugi svetovni vojni). Ta organizacija je že na prvi konferenci zastopala nad 60 milijonov delavcev.

Po vojni je naše delavstvo, organizirano v Enotnih sindikatih in vodeno po Komunistični partiji, največ pripomoglo, da smo tako hitro obnovili naše gospodarstvo. Naši železničarji na primer so pokazali v prvih mesecih zgrede primere junaštva, v nekaj mesecih je bil naš železniški promet skoraj v celoti obnovljen. Naši rudniki, ki so bili v vojni opustošeni kakor malokje, ki so jim tehnična sredstva zaostala, dajejo danes več ruda kakor pred vojno. Proizvodnja naše industrije je danes mnogo višja, kakor je bila pred vojno. Odnos do dela se je pri nas posveščen, delavci redno pressegajo norme, med njimi se pojavljajo novi in novi udarniki, racionalizatorji, izumitelji, delavci vajojo nove načine dela, v tovarnah, rudnikih, na gradbiščih se organizirajo vsak dan nove brigade. Naši delavci pa pomagajo graditi tudi s prostovoljnimi delom, bodisi v tovarnah ali zunaj, pomagajo našemu kmetu pri obnovi njegovih požganih poslopj. Leta 1946, na primer so delavci v Sloveniji napravili preko 3 milijone prostovoljnih ur v skupni vrednosti 35 milijonov dinarjev.

Graditvi socializma, v izpolnjevanju plana pa nas čakajo še precejšnji napori. Borba za plan se po naših tovarnah, rudnikih, gradbiščih itd. čim dalje bolj razvema in bo postala še ostrejša. Pri izpolnjevanju plana naletimo vsak dan na ovire v pogledu pomanjkanja surovin, strojev, nadomestnih delov itd. Vprašanje dviga produkcije je še vedno eno osnovnih vprašanj, prav tako vprašanje dviga kvalitete, znižanja proizvodnih stroškov, iskanja dodatnih virov surovin, izrabe vseh domačih sredstev itd. Prav tako je še vedno aktualno vprašanje dviga delovne discipline, aktualna je borba za pravilno tarifno politiko, povsod bo treba uvesti tehnične norme. Preskrbi delavstva in dvigu standarda so sindikalne organizacije posvečale doslej premalo pozornje, prav tako pa tudi vprašanju ideološke vzgoje svojega članstva. Kongres ESJ bo jasno načrtal naloge v reševanju vseh teh vprašanj.

Naše delavstvo se zaveda velikega pomena I. kongresa ESJ, zato se nanj pripravljajo z vso resnostjo. Mnogi delovni kolektivi so v postavitvi I. kongresa sprejeli nove tekmovalne obveznosti in dosegli v tekmovalju tudi velike uspehe. V tem pa je nakazana pot, po kateri bo delavski razred korakal v socializem, obenem pa je prepričljivo odgovor vsem, ki danes klevetajo našo Partijo in njeno vodstvo. Delavski razred se zaveda, da je vse uspehe dosegel le, ker ga je vodila Partija, zaveda pa se tudi, da ga bo Partija tudi naprej pravilno vodila in da bo dosegel svoj postavljeni cilj le, če bo trdno strnjena okrog Partije in bo še naprej sledil njenemu vodstvu.

PREDKONGRESNA AKTIVNOST AFŽ SLOVENIJE

Ob volitvah se je AFŽ organizacija v Mariboru okrepila z novimi ženami-delavkami

V nedeljo se v Mariboru pristopili prvi terenski odbori AFŽ k volitvam novih odborov. Na šestih terenih prvega in drugega rajona je bila poprečna udeležba na volitvah od 85 do 90%. Najuspešnejše so volile žene 8. terena prvega rajona v 16. volivni enoti, Ribniško selo. Tu so aktivistke vsaki posamezni ženi predložile pomeni volite v s tem pripomogle k stodstotni volivni udeležbi. Tudi žene iz 36. volivne enote prvega terena, II. rajona, so volile 100odstotno.

Sedanje volitve so prelomnica v delu organizacije AFŽ. Stotine novih delavk ki so bile doslej odrgane od dela organizacije AFŽ, je prvič začutilo dejansko potrebo po delu na terenu. V Studencih so bile izvoljene v odbore prve žene-delavke.

Ob volitvah so žene sprejele pozdravne resolucije CK KPS in GO AFŽ, v katerih pozdravljajo sklep MDFŽ, da bo podprla zahtevo Sovjetske zveze na zasedanju Združenih narodov v Parizu, ki zahteva onemogočenje hujskaške propagande na novo vojno.

V predvolivni aktivnosti in sedaj ob volitvah je dosegel 8. teren prvega rajona najlepše uspehe. Žene 8. terena so organizacijsko okrepile svoj odbor in se dobro pripravile na volitve, zlasti ob tem sodelovanju s frontovsko organizacijo. Osem žena je doslej redno obiskovalo seminar pri MO AFŽ, v novo usta-

Sklepi, sprejeti na okrajni partijski konferenci v Trebnjem, bodo okrepili partijsko delo

V nedeljo je bila v Trebnjem okrajna partijska konferenca. Po izvolitvi delovnega predsedstva, kandidacijske in verifikacijske komisije je zbrane delegate pozdravil v imenu CK KPS tov. Jože Borštnar. Nato je imel referat sekretar okrajnega komiteja tov. Vinko Mihelič, ki je podal pregled dela in razvoj Partije v okraju. Že kmalu po prvi svetovni vojni se je razvilo močno napredno gibanje v krmeljskem rudniku. Med malim kmečkim življenjem pa je imela Partija eicer precej simpatizerjev ni pa bilo čutili organizirane dejavnosti. V letih med prvo in drugo svetovno vojno je deloval v Dobrniški dolini Jože Slak, član okrajnega komiteja KPS in sekretar okrajnega komiteja SKOJ-a. Ustanovljal je Društva kmečkih fantov in deklet. Prav tako so na tem polju delali tudi drugi kot n. pr. v St. Janžu, Milan Majcen, v Mirni pa Mirko Ruželj. Vsi ti so med narodno osvobodilno borbo padli. Delo Partije v tej dobi je bilo zelo težko zaradi močnega vpliva klerikalne reakcije. Tik pred narodno osvobodilno borbo pa je bila Partija že močno povezana z množicami. Najboljši in najbolj predani ljudje so množili partijske vrste. Nastajale so nove celice in v letu 1944 so bili že organizirani rajonski komiteji ter prva okrajna komiteja Trebnje in Mokronog. Pod vodstvom Partije so v okraju Trebnje že leta 1941, organizirali vaške zaščite in prve partizanske čete, ki so delovale v okolici Blatnega klanca in Debenca. Že v zimi 1941—1942 so te edince prisilile okupatorja, da je zapustil manjše postojanke v Krmelju, Mokronogu, St. Rupertu, Mirni, Vel. Loki itd. in se koncentriral v Trebnjem. Zato je postal okraj Trebnje že zelo zgodaj na pol osvojen o ozemlje. V narodno osvobodilni borbi je po še nepopolnih podatkih padlo 59 komunistov, 13 pa jih je izgubilo življenje pri delu na terenu.

Po osvojitvi se je Partija lotila važnih političnih in gospodarskih nalog, delala je za utrditev ljudske oblasti in za izvedbo raznih gospodarskih nalog. Sekretar okrajnega komiteja je govoril o ideološkem delu partijskih organizacij in pri tem poudaril, da so prav študijski sestanki z nepartijski odkrili odlične kadre, ki so pozneje utrdili s svojim delom ljudsko oblast in okrepili vrste Partije. Marsikje pa se je prav v pogledu ideološke vzgoje pojavljal oportunizem, kar Partija sedaj z uspehom odpravlja. Pri reševanju gospodarskih nalog se je dobro pokazalo, da so lahko izpolnili tiste naloge, ki so politično dobro pripravljene, težave pa so bile vedno, kadar je bila politična priprava slaba. Tov. sekretar je nato prikazal delo posameznih partijskih organizacij v okraju in pri tem našel slabosti celice v Mirni in nekaterih drugih, poleg tega pa tudi primere dobrih kot so n. pr. celice v Dobrniču, Vel. Loki in Knežni vasi. Največja napaka partijskih organizacij je bila v tem, da so premalo delale v množičnih organizacijah in zaradi tega v mnogih primerih nosile same vse breme.

Po tem, ko je analiziral delo posameznih organizacij, se je ponovno vrnil na vprašanje študija in pri tem pokazal na tiste, ki se izgovarjajo na priljubljeni izgovor, da ni časa za študij. Dejstvo pa je, da so ti izgovori skoraj v vseh primerih neumestni in da mnogi nimajo časa prav zaradi tega, ker imajo premajhno

novljeni čitalni ekupini pa žene marljivo prebirajo sodobno književnost in se ideološko vzgajajo. Pred kratkim je MO AFŽ otvoril tudi pravno posvetovalnico, kjer bodo žene sprejemale nasvete in pomoč.

Tudi žene v Zalogu so izvolile nov odbor

Dne 18. t. m. so bile v Zalogu volitve v odbor AFŽ. Volivnemu sestanku je prisostvovalo 87% žena. Dvorana je bila lepo okrašena s slikami, cvetjem in zastavami.

V imenu OF sta pozdravila žene predsednik terenskega odbora OF tov. Sevek Feliks in predsednik krajnjega odbora OF Kačar Jože. Po političnem referatu je tov. Taurer Mimi podala poročilo o delu članic AFŽ v Zalogu. Na cesti proti Zg. Kašlju so žene naredile 151 prostovoljnih delovnih ur, pri akciji za zatiranje kolaridskega hrošča 104 prost. ure, pri raznih drugih akcijah 759 prostovoljnih delovnih ur, pri gradnji zadržnega doma pa 6555 prostovoljnih del. ur. Žene so bile odlikovane z eno zlato značko z rdečo zvezdo, dvema zlatima, s 15 srebrenimi in 26 bronastimi značkami. Žene so obdarovale z darili in denarjem DID in sodelovale pri kulturnem delu.

Nato je bil izvoljen nov odbor s pred-

IZ DANASNJE ŠTEVILKE:

Prvi kongres ESJ bo pregledal dosedanje delo in načrtal naloge za nadaljnjo graditev socializma
Zasedanje Generalne skupščine OZN — Delovni kolektiv emajlirane posode v Celju je v predkongresnem tekmovanju pokazal, kako je treba organizirati uspešno tekmovanje — Fizkultura

ideološko izobrazbo, ki bi jim pomagala pri delu.

Tov. Vlado Brce, sekretar Agitpropa je v razpravi, ki je sledila referatu, govoril o ideološki vzgoji in o agitacijsko propagandnem delu. V razpravi so sodelovali številni člani in razpravljali o posameznih uspehih ter napakah, ki so se pojavili pri delu njihovih organizacij. Po razpravi so bile volitve okrajnega komiteja in kandidatov za komite ter revizijske komisije, kakor tudi volitve delegatov za II. kongres KPS.

V okraju Grosuplje so izvolili Okrajni komite KPS in delegate za II. kongres KP Slovenije

V sredo se je na sedežu okraja zbralo na konferenci 92 delegatov iz osnovnih partijskih organizacij celega okraja. CK KPS je na okrajni konferenci zastopal tov. France Perovšek ki je bil od vseh delegatov prisrčno pozdravljen.

Po odobritvi dnevnega reda, izvolitvi delovnega predsedstva in komisij je podal poročilo sekretar okrajnega komiteja tov. Janez Lesjak ki je v svojem referatu prikazal razvoj Partije v okraju. Že v letih 1941—1942 so obstojali na področju našega okraja sledeči rajonski komiteji: St. Vid, Stična, Višnja gora, Krka, Zalna, Grosuplje, Turjak, Velike Lašče, St. Jurij in Smarje ki so usmerjali vse politično delo ter zbirali in nudili pomoč NOV. V NOB je padlo v okraju čez 100 članov Partije ter so vsakomur poznana imena padlih komunistov: Jovo, Suligoj, Stojan, Štrubelj Anton, Rode Zalka in drugi.

Organizacijski sekretar tov. Perovšek Vinko je poročal o organizacijskem delu. Sklepi V. kongresa KPJ se dosledno sprojavajo v življenje. Že v pripravah za V. kongres KPJ je organizacija intenzivnejše zaživela, posebno pa še po kongresu Organizacijska mreža se je v okraju razširila, ter je formiranih veliko novih celic na vasi.

V diskusiji je sekretar agitpropa poročal o delu agitpropa ter posebej poudaril potrebo po organiziranem študiju. Število študijskih krožkov je naraslo za 50%, vendar se študij povsod še ne iz-

Na konferenci so bili sprejeti sklepi, med katerimi so najvažnejši o okrepi osnovnih partijskih organizacij, in sicer, da bodo odpravili sektaški odnos pri sprejemanju novih članov v Partijo in kandidaturu, da bodo dvignili ideološko raven članstva, okrepili disciplino in točnost ter še bolj razvili kritiko in samokritiko. Sprejeli so tudi sklepe glede dela v množičnih organizacijah, v katerih bodo ustanovili študijske krožke in glede dela na gospodarskem polju posebno pri rekonstrukciji našega kmetijstva.

Okrajna partijska konferenca v Kranju

Preteklo nedeljo je bila v Kranju okrajna partijska konferenca, kateri je prisostvovalo 373 delegatov, ki so bili izvoljeni v osnovnih partijskih organizacijah. Politični referat je imel sekretar okrajnega komiteja tov. Milan Kristan, ki je prikazal razvojno pot partijske organizacije v okraju, njeno delo med vojno in po vojni. Poročilo o organizacijskem delu pa je podal Andrej Mršek. Po obeh referatih je bila daljša razprava, v kateri so delegati kritično obravnavali posamezna vprašanja.

Na konferenci je bil izvoljen okrajni komite, kandidati komiteja, revizijska komisija in delegati za II. kongres KPS. V okrajni komite Grosuplje so bili izvoljeni: Janez Lesjak, Franc Purkhart, Anton Zuzek, Marija Nemanič, Anton Janežič, Francka Koželj, Pepca Mencin, Jože Bukovec, Vinko Perovšek, Jože Vidic, Marija Gruden, Karel Urbančič, Matija Cimperman, Jože Zevnik, Anton Aubrecht, Pavle Korelec, Ivan Jenko, Vinko Dobnikar, Viktor Jefim in Brona Zadravec.

Okrajna partijska konferenca v Kranju

Preteklo nedeljo je bila v Kranju okrajna partijska konferenca, kateri je prisostvovalo 373 delegatov, ki so bili izvoljeni v osnovnih partijskih organizacijah. Politični referat je imel sekretar okrajnega komiteja tov. Milan Kristan, ki je prikazal razvojno pot partijske organizacije v okraju, njeno delo med vojno in po vojni. Poročilo o organizacijskem delu pa je podal Andrej Mršek. Po obeh referatih je bila daljša razprava, v kateri so delegati kritično obravnavali posamezna vprašanja.

Na konferenci je bil izvoljen okrajni komite in delegati za II. kongres KPS v Ljubljani.

Sklep Mestnega komiteja Ljubljane o sklicanju mestne partijske konference

Na svoji seji dne 22. oktobra je Mestni komite Ljubljana odločil, da se skliče mestna partijska konferenca 5. novembra 1948 v Ljubljani.

Mestni komite Ljubljana bo predložil naslednji dnevni red:
1. Politično-organizacijsko poročilo Mestnega komiteja Ljubljane — referat Matija Maležič.
2. Volitve Mestnega komiteja Ljubljane in revizijske komisije.
Delegati se volijo na rajonskih konferencah, in sicer en delegat na 25 članov Partije. Volitve delegatov so tajne.

NA GRADBIŠČU NOVEGA BEOGRADA SO PROGLASILI 420 MLADINCEV ZA UDARNIKE, 579 PA JE BILO POHVALJENIH

V poslednjih dneh predkongresnega tekmovanja na čast IV. kongresa SKOJ-a so bili doseženi pomembni rezultati.

Pri gradnji Novega Beograda so bila pred otvoritvijo IV. kongresa SKOJ-a izvršena predvidena dela na vseh gradbiščih s 108.2% uspehom. Najboljše uspehe je dosegla kuleka 3krat udarna brigada, ki je prešla v trajno last kongresno zastavico. Brigada je v tem tekmovanju napravila 20.000 delovnih ur. Prekopala je 21.000 kub. metrov zemlje, peska in gramozna ter poleg tega izvršila vse fizikalne obveznosti. Brigadirji so s tem polem nadaljevali delo tudi pri izpolnjevanju svojih obveznosti za mesec oktober.

Ob zaključku tekmovanja so proglasili 420 mladincev in mladink za udarnike, 579 pa je bilo pohvaljenih. Iz vseh brigad in gradbišč so poslali na delo v gospodarstvo in industrijo 111 mladincev. Za dosežene uspehe so proglasili 8 brigad za petkrat udarne, 40 brigad pa za štirikrat. Poleg številnih raznih tečajev je bilo prirejenih 57 strokovnih predavanj, ki se jih je udeležilo približno 15.000 graditeljev, medtem ko se je v analfabet-

skih tečajih naučilo čitanja in pisanja 1106 nepismenih.

Za najboljšo brigado na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« je bila v tekmovanju proglašena 3. odzračka 3kratna udarna brigada, ki je premetala 11.850 kub. metrov zemlje in zgradila 130 m železniške proge ter poleg tega prispevala 1300 delovnih dni pri drugih delih. Drugo mesto je zavzela četrta derentska trikrat udarna brigada. Z odločitvijo Glavnega štaba je prešla šesta vodovinska udarna brigada desetredno prehodno zastavico.

Med tem tekmovanjem je bilo prirejenih 343 predavanj, ki se jih je udeležilo približno 19.000 mladincev, alfabetične tečaje pa je z uspehom končalo 263 mladincev. Do srede oktobra je bilo vključenih v gospodarstvo 538 brigadirjev. Na koncu tekmovanja so bile proglašene za tretje udarne štiri brigade, za četrte pa 15 brigad.

Na gradbišču hidrocentrale v Mavrovu so izvršili vsa predvidena dela 190%. Ena brigada je bila šestič proglašena za udarno, dve pa petič. (Tanjug).

sednico tov. Jurančič Pavlo in sekretarke Taurer Mimi. Novozvoljena sekretarka je podala načrt za bodoče delo, ki so ga žene sprejele z odobravanjem. Žene so podpisale tudi protestno resolucijo proti hujskačem in netičnem nove vojne.

Delovni uspehi članic AFŽ v Dravljah

Članice AFŽ iz Dravelj so že v marcu mesecu letos na množičnem sestanku sestavile dve delovni brigadi, in to brigado Mici Hvalič, padle partizanke, in brigado Ivanke Vodnik, ki je padla kot žrtev črne roke. Obe brigadi sta se skupaj s člani OF, člani LMS in našimi malimi pionirji takoj lotili dela pri ugašni apnenici v Kam-

ni Gorici. Do sedaj so oddali že 240.000 kilogramov apna za zadržne domove. Prostovoljnega dela se je udeležilo letos 724 draveljskih žena, ki so napravile skupno 3940 prostovoljnih delovnih ur v kamnolomu in 1200 ur prostovoljnega dela v pomoč odboru OF in odboru RK.

Za požrtvovalno delo je bilo odlikovanih več žena, in sicer ena žena je dobila zlato značko z rdečo zvezdo, 5 žena je bilo odlikovanih z zlato značko, 10 s srebrno, 7 pa z bronasto značko. Posebno se je izkazala tovarišica Janežič Marija, ki je stara že 70 let in je naredila 551 ur prostovoljnega dela.

V torko so bile v Dravljah volitve v odbore AFŽ in so žene ponovno pokazale svojo zavest. Volitev so se udeležile množično.

Delovni kolektiv tovarne emajlirane posode v Celju je v predkongresnem tekmovanju pokazal, kako je treba organizirati uspešno tekmovanje

V mesecu juniju je delovni kolektiv tovarne emajlirane posode sprejel napoved tekmovanja kovinarskega podjetja »Velja Stojakovič«. To je bilo tekmovanje pred V. kongresom KPJ; do kongresa KPJ je tovarna emajlirane posode izpolnila že 65% vseh obveznosti. Toda tekmovanje traja še naprej; delovni kolektiv se je zavezal, da bo do 29. novembra izpolnil letni plan proizvodnje.

19. septembra, ko so sprejeli pohvalo za dotakratno delo od Glavnega odbora Enotnih sindikatov Slovenije, so delavci sprejeli novo tekmovanje v čast I. kongresa Enotnih sindikatov Jugoslavije. To tekmovanje pa ni nekakšno tekmovanje izven prvega, temveč je le izboljšanje tekmovanja s podjetjem »Velja Stojakovič«. Obveznosti, ki so jih sprejeli za tekmovanje pred I. kongresom ESJ, so delavci in mojstri izdelali na ta način, da so pregledali vsa posamezna mesta v oddelkih in ko je sindikalna podružnica vse te obveznosti zbrala skupaj, je bil sestavljen plan tekmovanja.

Da so bile mnoge obveznosti res 100% pravno sprejete, je dokaz v tem, da so oddelki emajlirane, pocinkovalnice in oddelki za izdelavo zidarskih ponev izpolnili letni plan že v začetku oktobra, čeprav so se zavezali, da bodo to dosegli do I. kongresa ESJ. Od začetka tekmovanja je bilo predloženih 25 različnih predlogov za izboljšanje dela, 18 teh predlogov je že pregledanih in ocenjenih, 11 so jih začeli uporabljati, 7 jih je sedaj v poizkusu, ostale pa pregleduje komisija za racionalizatorstvo in novatorstvo. Po teh predlogih bo znašal letni efekt približno 400.000 dinarjev.

Do 1. oktobra je podjetje doseglo pri izdelovanju posode 90% zmogljivosti produkcije, ki je v planu določena, da jo bo podjetje doseglo na koncu prve petletke.

Najtežja od vseh obveznosti in ko bodo dosežena, bo to tudi največji uspeh tovarne emajlirane posode, je izdelava orodja za tovarno avtomobilov, ki jih izdelujejo v mehanični delavnici. Delavci in mojstri mehanične delavnice so se zavezali, da bodo orodje izdelali do 24. oktobra, t. j. 32 dni pred rokom. To delo je po planu predvideno, da se mora izvršiti do meseca decembra. Ko pa bo obveznost izpolnjena, in v to so trdno prepričani, bo strokovnjakom mehanične delavnice ostalo še 12.000 delovnih ur do konca leta, ki jih bodo lahko porabili za druga dela. Deloval polet v mehanični delavnici je velik. Zavedajo se, da bodo s tem omogočili čimprejšnjo serijsko izdelavo avtomobilov domače proizvodnje.

V kleparskem oddelku izdelujejo 4 ure dnevno po delovnem času lonce za sindikalno menzo. To je obveznost, poleg drugih, ki so si jo postavili za tekmovanje pred kongresom Enotnih sindikatov.

Kako je delovni kolektiv dosegel tolikšne uspehe?

V podjetju imajo že 40 delovnih brigad. V 30 delovnih brigadah so sami mladinci. Te brigade izkazujejo visoko produktivnost dela. Emajlirnici povprečno presegajo normo za 37%. V 10 delovnih brigadah so vključeni starejši delavci. Tudi ti niso zaočarjeni za mladino in se bore, da je produkcija čim večja.

Tekmovanje v podjetju je v polnem razmahu. Prostori sindikalne podružnice so štáb, od koder se vodi in usmerja vse tekmovanje. V mesecu juniju je sindikalna organizacija s pomočjo partijske organizacije in uprave podjetja začela organizirati študijske in proizvodne sestanke. Na prvih sestankih je bilo malo števil delavcev, toda z vsakim dnem je zanimalo na sestankih raslo, saj se je na njih razpravljalo o delu v obratu, kako bi delo izboljšali in dosegli večje uspehe. Ti sestanki so razdeljeni na dva dela. Na njih študirajo materialni zgodovinski V. kongresa Kom. partije Jug. Ta predavanja imajo člani Partije in sindikalni funkcionarji. Drugi del sestanka

je namenjen razpravljanju o znižanju proizvodnih stroškov in izboljšanju dela. Ta del sestankov vodijo tehnični strokovnjaki in mojstri, za pomoč pa imajo vedno določeno še nekoga, tako da sestanki res dobro potekajo. Ti sestanki so obnememljivi politična šola za delavstvo in tudi proizvodni sestanki. Na sestankih se delavstvo ideološko izobražuje in izboljšuje delo. Ker so sestanki organizirani za vsako izmerno oddelke posebej, se s tem izpolnjujejo tudi akteplemna CO ESJ, ker je vse delo preneseno na sindikalne grupe in pododbove. Študijski sestanki, ki se končno spreminjajo v proizvodne sestanke, imajo tri važne značilnosti. Delavstvo se politično in ideološko izobražuje. Sklepe in konkretne zaključke s V. kongresa prenaša na območje svojega dela in ga s tem izboljšuje. Z vsem tem pa se izpolnjuje tudi direktive Partije, ki so bile postavljene na V. kongresu KPJ.

Mojstri tudi sodelujejo na teh sestankih. Vendar imajo tedensko še posebne proizvodne sestanke, kjer se do potankosti pogovore, kako bi izboljšali delo v obratih in dosegli večjo storilnost. Na sestanku 14. avgusta so soglasno sprejeli sklep, da bodo vsaki v svojem oddelku še posebej tekmovali, kdo bo dosegel boljše uspehe v znižanju proizvodnih stroškov, o zboljšanju dela, dvigavanju racionalizatorskih predlogov, uvajanju tehničnih norm in delovnih brigad itd. Tekmovanje so napovedali tudi vsem mojstrom kovinarske stroke v Sloveniji. Po tem je tekmovanje v tovarni dobilo še večji polet. Mojstri vzpodbujajo delavce k tekmovanju in jim pomagajo odpravljati razne pomanjkljivosti. Sindikalna podružnica je razpisala 4 nagrade za najboljše uspehe ob koncu tekmovanja za one mojstre oddelkov, ki bodo dosegli najboljše uspehe.

Trije strokovnjaki v podjetju pa tega tekmovanja nikakor niso hoteli razumeti. Sami sebe so smatrali za nenadomestljive, čeprav je praksa pokazala, da delo in tekmovanje samo zavirajo. Vodstvo uprave jih je premeštilo na manj odgovorne položaje, na njihovo mesto pa so bili postavljeni udarniki in racionalizatorji, ki vse naloge bolje izpolnjujejo.

Tekmovanje pred I. kongresom ESJ ima tudi svoje značilnosti glede norm in načina plačevanja. V oddelku štamerija so do tega tekmovanja skupinsko izračunavali efekt dela. Precej časa je trajalo, preden je delavec svedel, koliko je zaslužil in koliko je dnevno naredil. V tekmovanju pred I. kongresom pa so ta sistem skupinskega izračunavanja odpravili in sedaj dnevno izračunavajo, koliko kdo naredi in zasluži. Delovni polet delavci se je zaradi tega dvignil. Izmed njih pa bodo sedaj tudi lahko nekateri najbolj postali udarniki, kar je prej bilo precej težko. Tudi v radiatorskem oddelku so odpravili skupinske norme in so sedaj normo postavili za vsakega posameznika.

V podjetju imajo zelo dobro organizirano nazorno agitacijo. Pred vzhodom v tovarno je daleč naokoli viden grafikon izpolnjevanja mesečnega in letnega plana izpolnjevanja produkcije. Vseh 40 brigad v podjetju ima vsaka svojo dnevni grafikon in tako tudi lahko kontrolirajo obveznosti in izpolnjevanja plana. Vsak oddelk ima na vidnem mestu izobešen pregled, za koliko se je zavezal, da bo v predkongresnem tekmovanju naredil. Najboljši oddelki, brigade in grupe dobivajo prapore in prehodne zastavice. Mladinske brigade pa se bore za pokal. Z nazorno agitacijo se bore tudi proti neupravičenim izostankom. Na zidu upravnega poslojaja visi črna tabla. Na njej je napis: »Črna tabla simulantov in zabušantov — prijateljev sovražnika.« Na njej so zapisana imena onih delavcev, ki ovirajo izpolnjevanje plana in se ne zavedajo, kaj pomeni tekmovanje za podjetje. Na drugi tabli pa so zapisana imena

OZIMNI OVES

Pri nas marsikdo ne ve, da so tudi ozimne sorte ovs, zato so nekateri mislili, da gre za pomoto, ko smo poročali po Tenjugu, da bodo v tej jeseni v južnih pokrajinah posejali toliko in toliko odstotkov več ovs kakor lani. Posamezniki so se celo posmehovali, češ, poglejte jih, kaj pišejo! Ne vedo niti, da se oves seje spomlad!

V resnici poznamo tudi ozimne sorte ovs. Obrnili smo se na kmetijski raziskovalni zavod v Ljubljani, inž. B. Ferlicu, ki se že dolga leta posveča selekciji žitnih sort. Selektirano preiskovalno delo s sortami ovs se je po izjavi inž. Ferlicu pri nas začelo na državnem posestvu v Belju že leta 1922. Pri tem delu je inž. Ferlicu sodeloval do leta 1933. V južnih pokrajinah, zlasti v Vojsvodini, že redno pridelujejo ozimni oves. V Sloveniji je ozimni oves res redkost, vendar ga pridelujejo tu in tam, n. pr. na Pohorju. Ozimne sorte se v žitornih pokrajinah, zlasti v Vojsvodini, obnesejo bolje, ker je podnebje miljejša. Te sorte namreč niso dovolj odporne proti pozeli, zato v Sloveniji ne prenesejo mraza pozimi, ko je malo snega, ki bi jih varoval. Vendar naši strokovnjaki delajo poskuse z ozimnim ovsem tudi pri nas. Lani so gojili šest sort ozimnega ovs, ki so pa vse pozbele. Kmetijski strokovnjaki strinjajo, da bi vzgojili dobre, odporne zimске sorte ovs, ki dajejo bolj zanesljivo večji donos. Če sejemozimni oves, si pomladna setvena dela že razdelimo in jih pravočasno opravimo.

V hudih zimah oves pozobe tudi v Vojsvodini. Tedaj navadno ponovijo setev spomladi — posejajo jari oves.

onih delavcev, ki vlagajo vse sile, da bi tekmovanje čim bolj potekalo.

Slike udarnikov in racionalizatorjev ter najzaslužnejših delavcev so v posebni omari ob vhodu v podjetje. Na racionalizatorske in novatorske predloge vzpodbujajo tudi razni napisi, ki so v vseh oddelkih. V vsakem oddelku so na razpolago posebni formularji, na katere lahko delavci napišejo pripombe za izboljšanje načina dela — racionalizatorske ali novatorske predloge. Za racionalizatorske in novatorske predloge je razpisana nagrada od 500 do 25.000 dinarjev.

Sindikalna podružnica je v tesni povezavi z upravo podjetja in partijsko organizacijo. Načrte za študijske in proizvodne sestanke sestavlja vsak teden skupno s predstavniki partijske organizacije in uprave podjetja. Vsak dan dobiva točna poročila od uprave podjetja, kako poteka izpolnjevanje plana v posameznih oddelkih. Za v prostori sindikalne podružnice se lahko vidi, kako ta ali oni oddelki napredujejo. Zaradi tega lahko tudi usmerjajo pomoč onim oddelkom, ki so trenutno močnejši in slabšem položaju pri izpolnjevanju planskih nalog. Sindikalna podružnica si je naredila do konca leta plan dela. V njem so na splošno povzete vse naloge, ki jih namestila sindikalna organizacija izpolniti v letošnjem letu. Vsak mesec pa izdelajo še poseben plan, ki podrobno predvideva, kdaj naj se sestanejo te ali one komisije, podobori in tako dalje.

Načine dela, ki jih je uvedla sindikalna organizacija v tovarni emajlirane posode, predvsem v tekmovanju pred I. kongresom, bi bilo treba prenašati tudi v druga podjetja. Vendar se za vse to nekateri funkcionarji KSS in KOZ prenamerno zanimajo. Izjema je referent za kulturno-prosvetno delo, ki se je v tovarni že večkrat ogledal in se zanimal za delo in načine, s katerimi so tekmovanje potekalo.

Uspehi, ki jih je sindikalna organizacija v tej tovarni že dosegla, in načini, s katerimi je poživila tekmovanje, pričajo, da je možno za tekmovanje zainteresirati prav vsakogar. Seveda je za to potrebno tesno sodelovanje med sindikalno in partijsko organizacijo ter upravo podjetja. Prav tako je potrebna dnevna kontrola nad potekom in uspehi tekmovanja. Na ta način bodo mogla podjetja izpolniti svoje obveznosti v dosegli in prekoračenju plana.

Poročila iz naših krajev

POLJČANE. — V soboto 16. t. m. so se zbrali člani OLO na svoje III. redno zasedanje. Po izločitvi delovnega predsedstva je tajnik tov. Liknik Lože podal kritičen pregled o delu KLO-jev. Za tajnikom je podal poročilo predsednik planske komisije tov. Majhen. Planske obveze za leto 1948 bodo v letošnjem letu izvršene. Zelo dobri uspehi so doseženi pri elektrifikaciji. Prvotno so nameravali zgraditi samo daljnovod Slov. Bistrica—Poljčane, zgradili pa so še daljnovod Zg. Brežnica—Laporje—Makole, odep v Loče—Mestinje—Slov. Bistrica—Smartno, skupaj 32.800 m. Poleg tega so napravili še 5 km nizkega omrežja. Zgrajeni so transformatorji v Poljčanah, Ločah, Ligoncah in Mestinju. Gradnja pa jih še v Laporju in Makolah ter razdelitvo postajo v Slov. Bistrici. Z deli pri elektrifikaciji je plan presežen za 271% in doseženih 49% celotnega plana v prvi polletki.

Tudi lokalna industrija se lepo razvija. Trenutno odpirajo premožovnik v št. Jerneju, dočim rudnik v Kleščah že obratuje. Za razvoj industrije gradbenega materiala je za letošni obdobje kredit že izrabljen. Predvsem so ga uporabili za investicije v opremljanje v Ločah. Za naslednje leto je predvidena gradnja novih poljskih opetarn in apnenic. Premalo pažnje so letos polagali na razvoj živilske industrije. KLO-ji se niso pobrijali, da bi gradili sadne sušilnice, čeprav so imeli za to odobren kredit. Isto je z gradnjo vodovodov. Pričeli so z deli samo v Šmarju, v Pristavi in Skomarju. Drugi KLO-ji čakajo, da bi jim OLO še delo na terenu samem organiziral. Tudi KLO Komije še ni pristopil k poglobitvi jarka, za kar ima nakazan kredit 600.000 din. Kredit za gradnjo novih cest je do sedaj izkoriščen 67%. Delavnost ohranena gradbenega podjetja je razvidna na različnih sektorjih. V letu 1948 je podjetje prevzelo gradbeno delo v vrednosti 42.807.000 din. Celotni gradbeni plan za

to leto je dosežen 75%. Gradbeno podjetje je imelo tudi izvenplanska dela, ki so izvršena 100%. Druga podjetja kot n. pr. opremljanje Loče, podjetje brusnih kamnov »Kambrusc«, tovarna perila v Slov. Bistrici, lesna industrija v Mestinju, okrajni mlin se trudijo, da bodo do konca leta dosegli plan.

V okraju je registriranih 300 obrtnikov privatnega in 42 državnega sektorja. Kljub pomoči s strani OLO-ja je opaziti, da so KLO-ji še zelo pasivni do ustanavljanja obrtnih in uslužnostnih podjetij. Zelo delavni v tem pogledu pa so KLO-ji Rog. Slatina, Konjica, Slov. Bistrica, Poljčane in Rogatec.

Plani odkupa so doslej izvršeni in sicer: odkup živine 50%, svinj 100%, belih žit 99%, krompirja 50%, odkup jaje je presežen za 150%, mleko pa za 84%.

Na skupščini so člani OLO sprejeli tudi 5 odlokov in sicer: odklop o prepovedi sajenja samorodnih šmarnic, o odstranitvi vseh neustreznih napisov po raznih podjetjih in ustanovah, o prepovedi izlivanja telet in plemenskih krav, o rednem čiščenju vodovoda in kanalov in o planski razdelitvi delovne sile ter prepovedi kužništva. Ob zaključku so poslali pozdravno resolucijo Prezidiiju Ljudske skupščine Slovenije. J. T.

KRANJ. — Sindikalna podružnica »Projekta« je dne 10. t. m. proglasila 107 udarnikov, 1 racionalizatorja in 1 novatorja. Poveljenih je bilo 31 članov. Slavnosti so se udeležili vsi delavci in nameščenci. Zbrane je pozdravil direktor podjetja tov. Valentič ter poudaril požrvalno delo udarnikov. Za njim je govoril tajnik sindikalne podružnice, ki je zbrane opozoril na bodoče naloge in dolžnosti slehernega člana. Po govorih so bile razdeljene nagrade. Na čast udarnikom je bila izvedena dobro uspeša prireditve. J. P.

Pobiranje domačega kostanja

Vlada naše ljudske republike je izdala posebno uredbu, s katero se ureja zelo važno vprašanje pobiranja domačega kostanja v gozdovih, kar pride v poštev v precejšnjem številu naših okrajev. Potrebo po ureditvi tega vprašanja je narokovalo dejstvo, da je mnogo tega dragocnega sadnega sadeža propadlo in zgnilo po gozdovih, deloma ker lastniki niso dovoljevali pobiranja, deloma, ker so ljudje smatrali, da to ni dovoljeno, in ga niso pobirali.

Zaradi tako ozkostranskega gledanja ni bilo kostanja na razpolago niti na trgih, kjer ga je bilo prejšnja leta ob tem času vedno dovolj, niti ga ni bilo mogoče dobiti za izvoz, čeprav je povpraševanje po našem kostanju, zlasti pa po zlahtnem maroniju, ki ga gojijo v nekaterih predelih na Primorskem, tudi v inozemstvu zelo veliko. Vlada je izdala to uredbu na temelju pooblastila zakona o gozdovih, ki določa, da bodo ljudske republike uredile z uredbami preskrbo prebivalstva z gozdnimi proizvodi.

Po določilih uredbe je lastnikom zagotovljena glede pobiranja kostanja prednost s tem, da poberejo kostanj do dne 25. oktobra t. l. v svojih gozdovih, po tem času pa ga sme vsakdo brez odškodnine pobirati tako v državnih, zadrudnih kakor tudi privatnih gozdovih. Na Primorskem, kjer dozoreva domači kostanj, zlasti zlahtni maronij, nekoliko kasneje kot drugod, pa sme vsakdo brez odškodnine pobirati kostanj šele po 1. novembru t. l. S tem, da je pravica pobiranja kostanja omejena na gozdove, so izzeta tieta drevesa domačega kostanja, ki jih imajo nekateri lastniki na svojih vrtovih ali izven gozda kje posamezno zasajene in gojene.

Za izboljšanje prehrane moramo vse storiti in zlasti to, da ne propade nič, kar koli bi se moglo uporabiti za neno izboljšanje. Ko opozarjamo na ta dolo-

čila predvsem prebivalstvo, kjer so kostanjevi gozdovi, storimo to v namenu, da bi čim več kostanja bilo uporabljenega v prehrani prebivalstva, pa tudi zato, da bodo lastniki kostanjevih gozdov pravilno razumeli smisel te uredbe in pustili nemoteno pobiranje kostanja v svojih gozdovih.

V Zagrebu so odprli rajonsko kmetijsko razstavo

Včeraj so v Zagrebu odprli rajonsko kmetijsko razstavo. Slovenske otvoritve so se udeležili predsednik sabora IR Hrvatske dr. Zlatan Sremec, podpredsednik sabora Josip Šestan, ministri Sijepan Pavčić, Stanko Čanica - Opačić in dr. Hinko Križman, pomočnik kmetijskega ministra, predstavniki zagrebške univerze, Zveze kmečkih delovnih in obdelovalnih zadrug, množičnih organizacij in drugi.

Razstava prikazuje razvoj kmetijstva v zapadni in južni Hrvatski, kajti severni in vzhodni del Hrvatske je zastopan na razstavi v Osijeku.

Instruktorski del razstave prikazuje rezultate dela v znanstveno-raziskovalnih zavodih in drugih kmetijskih ustanovah Hrvatske, razvoj in uspehe veterinarske službe v boju za dvig kakovosti in števila živine, vedno širšo uporabo strojev v kmetijstvu, uporabo in prednosti agrotehničnih ukrepov itd.

V drugem delu so razstavljeni vzorci dobrih kmetijskih pridelkov kmečkih delovnih zadrug. V odseku za propagando je razstavljeno veliko število knjig in brošur o kmetijstvu.

Neki oddelki razstavlja pridelke mestnih in državnih kmetijskih ekonomij in pa majhen kmetijski laboratorij, kakršne imajo sovjetske vasi. Take laboratorije za pospeševanje kmetijstva bodo uvedli tudi v naših vaseh. — (Tanjug.)

Vladimir Dedijer: Dnevnik, I. del

Naša literatura o narodnoosvobodilni vojni se je pomnožila z novim pomembnim delom. Založba SZK je izdala v slovenskem prevodu I. del Dnevnika, ki ga venskem prevodu I. del Dnevnika, ki ga je pisal med narodnoosvobodilno vojno znani beograjski publicist Vladimir Dedijer. Ko je to delo izšlo v originalu, je vzbudilo veliko in zaslužno pozornost tudi med Slovenci. Pri nas je bila knjiga izjemno razprodana in zdaj je ni dobiti v nobeni knjigarni. Zato je bil slovenski prevod tem bolj potreben.

Dedijer je posvetil in poklonil svoj Dnevnik Centralnemu komiteju Komunistične partije Jugoslavije, organizatorju in voditelju osvobodilne borbe narodov Jugoslavije. V uvodu pravi, da ga je pisal precej dolgo iz dneva v dan. Pisal ga je navadno po pohodih in avtor sam pravi, da so pogoji, v katerih ga je pisal, »poda v slogu, v pretrganem prikazovanju znajo v slogu, v pretrganosti in kratkodobnosti, v neki raztrganosti in kratkosti, v velikem pomanjkanju besed«. Toda dobre strani Dnevnika visoko odtehtajo tle nekaj njegovih nebestvenih in povsem opravičljivih pomanjkljivosti.

Dnevnik se začne s 6. aprilom 1941 in zaključuje s 27. novembrom 1942. Razdeljen je v 12 poglavij, v katerih avtor opisuje slavno pot partizanskih odredov in NOVJ, njihovo trpljenje, erdite borbe z mnogo močnejšim in do zob oboževanim sovražnikom, njihove napore pohode po strmih planinah in neprehodnih gozdovih, njihovo jekleno vojlo in neomajno vero v končno zmago. Vse to opisuje tako, v kakor je sam neposredno iz dneva v dan doživljal. Dolga in trnova je bila ta slavnostna pot, ki so jo hodili najboljši sinovi in hčere naših narodov od prvega dne po vdoru okupatorja v našo domovino do njegovega končnega izгона, do popolne

Gostovanje škedenjskega pevskega zbora v Mariboru

V soboto je gostoval v Mariboru pevski zbor prosvetnega društva iz Škedenja pri Trstu. Mariborčani so tržaške pevke in pevce sprejeli z velikim navdušenjem. Do kraja so napolnili veliko dvorano »Polets«, kjer so gostje pod vodstvom zborovodje Pertota Milena zapeli več partizanskih in narodnih pesmi. Na koncu vsake pesmi so poslušalci izražali svoja čustva do bratov onstran meje z viharim ploskanjem, ki se je spremenilo v burno ovacijo, ko je gostom spregovoril v imenu mestnega komiteja Partije in vseh delovnih ljudi Maribora tov. Simonič. Povedal jim je, da nismo pozabili nanje, prikazal delo naših delavcev, kmetov in ljudskih izobražencev ter jim zagotovil, da nas še tako velike težave in ovire ne bodo spravile s poti graditve socializma.

V imenu gostov in Slovensko-hrvatske prosvetne zveze v Trstu se je Mariborčanom zahvalil za izkazano gostoljubje tov. Presel Miro. Dejal je, da bodo tržaški Slovenci se prišli v Slovenijo, v Jugoslavijo, kajti »sok za nadaljnjo borbo za naše pravice v Trstu moremo in moramo črpati le pri koreninah, čisto vodo moremo piti pri studencu!«

Nato je tov. Bruno Gerdovč izročil tržaškim bratom darila. Zanje se je v imenu pevcev zahvalil tov. Grbec Ivan, ki je poudaril, da bodo nadaljevali začrtano pot, da na to, kar so videli in občutili v Mariboru, ne bodo pozabili.

Italijanski kulturni krožek v Novi Gorici

Italijanski kulturni krožek v Novi Gorici

Italijanski delavci Nove Gorice bodo ustanovili s pomočjo ljudske oblasti svoj kulturni krožek »Circolo di cultura ita-

liana«. Društvo bo imelo pevski zbor, gledališko skupino in kulturni aktiv. Italijanski kulturni krožek Nove Gorice bo izdajal tudi svoj list. Do sedaj se je prijaviło v krožek približno 100 Italijanov.

Krožek bo organiziral ob sodelovanju z mestnim odborom ljudske prosvete tudi razna predavanja in tečaje slovenskega jezika za italijanske delavce. Na ta način bo utrjeval bratske zveze z Italijani in Slovenci v skupni borbi za zgraditev socializma ter hkrati deloval za kulturni dvig italijanskih delavcev Nove Gorice.

Jugoslovansko dramsko gledališče v novi sezoni

Jugoslovansko dramsko gledališče je pričelo svoje delo v novi sezoni 19. t. m. in sicer z reprizo »Kralja na Betajnovci«, ki ji bodo sledile »Primorske zdrahe«, »Striček Vanja« in »Sola za obrekovanje«, vse z lanskega repertoarja. Igralski kolektiv Jugoslovanske drame pa že pripravljajo prvo premiero, sovjetski komad »Ljubov Jarovaja« K. Trenjeva. Delo, ki zajema obdobje državljanske vojne v Rusiji je nagrajeno s Stalinovo nagrado. Naslovno vlogo bo igrala Marija Crnobori, ostale vloge pa so zaposlile skore vse igralski ansambel. Premiera dubrovniškega pesnika in komediografa Marina Držića »Dundo Maroje«, ki je že tudi v pripravi, bo na čast 400letnice prikazovanje Držićeve pastorale »Tirena«. Gledališče bo letos tudi uprizorilo »Globoke korenine«, aktualno družbeno-politično satiro sodobnih ameriških pisateljev d'Usscanja in Gowa.

Na novem repertoarju so še komadi »Rodoljubi« J. Popovića, »Jegoruličev« M. Gorkega, »Talenti in oboževalci« Ostrovskega, »Sola za žene« Moliera, »Fuente Ovejunas« Lope de Vega.

NOVE KNJIGE IN REVIEJE

Fran Milčinski: Cvetje in trnje. Izdal Slovenski knjižni zavod, Ljubljana 1948, str. 382.

Ivan Tavčar: 4000. Izdal Slovenski knjižni zavod, Ljubljana 1948, str. 183.

O osvobodilni borbi grškega ljudstva. V »Mali politični knjižnici« izdal Slovenski knjižni zavod, Ljubljana 1948, str. 50.

Russkij žurnal, leto III. št. 1. Izdaja Slovenski knjižni zavod, Ljubljana 1948.

Kulturni radnik, leto I. št. 1. Izdaja Zveza kulturno-prosvetnih društev Hrvatske, Zagreb 1948, str. 64.

Slovensko bratstvo, leto II. št. 6. Izdaja Slovenski komitet Jugoslavije, Beograd 1948.

Hidrometeorološki glasnik, leto I. št. 1. Izdaja Zvezna uprava hidrometeorološke službe pri vladi FLRJ, Beograd 1948, str. 63.

Dr. Svetomir Ristić: Osnovni zakoni kretanja strojeva. Strokovna knjižnica Enotnih sindikatov Jugoslavije. Izdaja sindikalna založba »Rad«, Beograd 1948, str. 98.

Ing. Bogdan Rajčević: Zamljana vodnjača. Strokovna knjižnica Enotnih sindikatov Jugoslavije. Izdaja sindikalna založba »Rad«, Beograd 1948, str. 95.

R. Kibrilj Priručnik za sindikalne bibliotekarje. Sindikalna knjižnica št. 19. Izdaja založba »Rad«, Beograd 1948, str. 82.

Novo metode rada u gradjevinarstvu. Knjižnica »Nove metode rada« št. 6. Izdaja založba »Rad«, Beograd 1948, str. 43.

Slovenski knjižni trg. 6—7. Izdaja Državna založba Slovenije, Ljubljana 1948.

FIZKULTURA IN ŠPORT

ETAPNE DIRKE V ČAST I. KONGRESA ESJ

V peti etapi je zmagal Bat pred Zoričem in Strainom

Doboj, 22. okt. — V današnji, peti etapi na progi Sarajevo—Doboj (171 km) je štartalo okrog 30 kolesarjev. Med vožnjo je kolesarjev oviralo hladno vreme ter elaba cesta, tako da jih je v tej etapi zopet nekaj odstopilo.

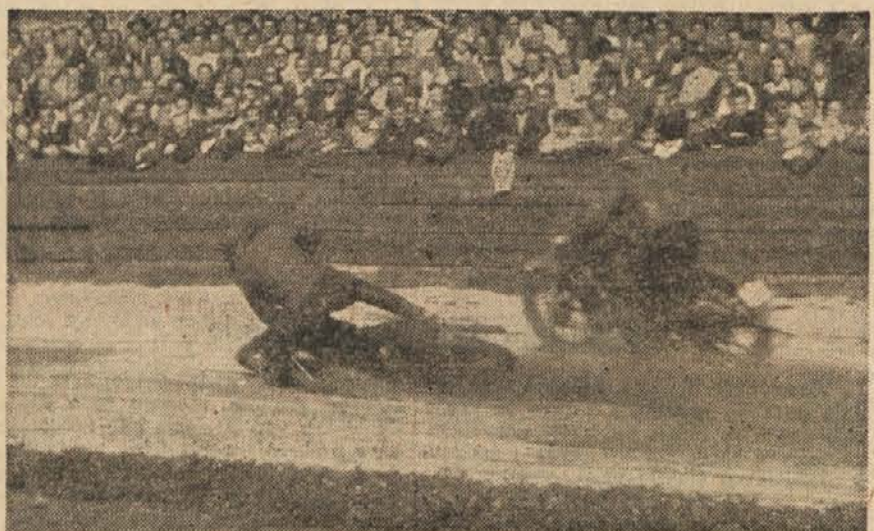
4. Simiša Jesić (Srbija) 6:46,09; 5. Crnobor-nja (Hrvatska) 6:48,45. V skupnem plasmanu vodi po peti etapi Strain (Hrvatska) s časom 28:14,20 pred Zoričem (Srbija) 28:27,13 inodorovičem (Srbija) 28:29,37.

V Ljubljani se bodo jutri pomerili najboljši motoristi

Kakor smo že poročali, bodo jutri ob pol dveh na stadionu SFD Železnica v šiški meddržavne motociklistične dirke. Sodelujejo najboljši domači motoristi, povabljeni pa so tudi vozači drugih republik. Tako se obeta našemu športnemu občinstvu zanimiv in pester spored, ki bo nedvomno privabil obilo gledalcev.

pričakujemo, kaj z Miklavčičem in Štefotom odnese vrhunski rezultat. Ne samo, da sta oba vozača smela in tehnično na višku, ampak sta skonstruirala na prikolici posebno krmilo, ki omogoča nagib stroja na ovinkih ter tako hitrejšo vožnjo. Ravno to dokazuje, da taka prvenstva ne vzgajajo tekmovalcev le v drznosti, ampak jih navajajo v plemeniti športni borbi na novatorstvo.

Opozarjamo občinstvo, da bo prireditve ob vsakem vremenu in točno ob napovedanem času. Predprodaja vstopnic danes popoldne in jutri dopoldne pred palačo Na-Me (Bata).

GLEDALIŠČE

DRAMA — LJUBLJANA Sobota, 23. okt. ob 20: Turgenjev: »Mese dni na kmetih«. Zaključena predstava za sindikate (v Operi). Nedelja, 24. okt. ob 20: Krest »Kranjski komedijanti«. Izven. (Predstava v Operi).

MARIBOR Sobota, 23. oktobra ob 20: Čajkovski »Evgenij Onjegin«. Izven. Nedelja, 24. oktobra ob 20: Goldoni: »Kramarica Mirandolina«. Izven.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE Sentjacobsko gledališče bo ta teden zaprt zaradi preureditve dvorane. Prihodnji teden bo gostovalo v Sentjacobskem gledališču Prešernovogledališča iz Kranja. Uprizorilo bo Lope de Vegovo komedijo »Prebrisana norica«. Predprodaja vstopnic pri Državni založbi, oddelku za muzikalijo.

SKOPJA LOKA Nedelja, 24. oktobra ob 16 in 20: Lope de Vega-J. Vovk: »Prebrisana norica«. Gostovanje Prešernovogledališča iz Kranja v Domu ljudske prosvete. Predprodaja vstopnic v Književnem zavodu. (V naslovni vlogi gostuje Alenka Svetelova, članica ljubljanske Drame).

SINDIKALNO GLEDALIŠČE JESENICE Otvoritev sezone Sobota, 23. oktobra ob 19: Levstik-Kreft: »Tugomerc. Premiera. Uprizoritev sindikalnega mladinskega gledališča. Režija: Valiž Aleksander. Inscenator: Tia Srečko. Nedelja, 24. oktobra ob 15: Levstik-Kreft: »Tugomerc. Predstava za okoliško prebivalstvo.

LUTKOVNO GLEDALIŠČE — LJUBLJANA Sobota, 23. oktobra ob 15 v Mladinski dvorani: A. Ingollé-J. Šorn: »Udarina brigada«.

KINO

LJUBLJANA UNION: Sovjetski barvni glasbeni film »Pravljica o sibirski zemlji«, predigra: »Rusko vprašanje«. Predstave ob 16, 18,15 in 20,30. MOSKVA: nemški film: »Morilec so med nam«, tednik. SLOGA: jugoslovanski film: »To ljudstvo bo živel«, tednik. Predstave ob 16,15, 18,15 in 20,15. KODELJEVO: Zaprt. SISKRA: češki film »Učimo se za solor«, tednik. — Predstavi ob 18 in 20. MARIBOR, ESPLANADE: Sovjetski film »Tretji udarec«, tednik. GRAJSKI: jugoslov. film »Zivljenje je naše«, tednik. Predstave ob 16,30, 18,30, 20,30. CELJE METROPOL: sovj. film: »Za srečo bistih, ki so na morju«, tednik. DOM: Amer. film »Vojna divjih mačk«, tednik. KAMNIK: Sovjetski film »Okaj me«, tednik. KRANJ MESTNI: Sovjetski film »Koniček Grbavček«, tednik. PTUJ: Sovjetska filma »30. oktober« in »Zimska spartakiada«, tednik.

OBVESTILA

Gojenci Gozdarske šole v Mariboru — taksatorji

naj nastopijo nadaljno prakso na naslednjih službenih mestih, kjer jih čakajo dokreti: Cernigoj Ivan, Gozdno gospodarstvo Postojna; Dobrun Aljožij, Gozdno gospodarstvo Podvelka; Fabčić Jože, Gozdno gospodarstvo Ljubljana; Gerželj Egon, Gozdno gospodarstvo Sv. Lucija; Golob Jože, Gozdno gospodarstvo Nazarje; Hvala Stanko, Gozdno gospodarstvo Novo mesto; Brežič; Jeniš Jože, Gozdno gospodarstvo Ljubljana; Janštrle Ivan, Gozdno gospodarstvo Bled; Knaus Ivan, Gozdno gospodarstvo Kranj; Kolenčnik Franc, Gozdno gospodarstvo Koberje; Krapež Ladislav, Gozdno gospodarstvo Sv. Lucija; Marolt Zdravko, Gozdno gospodarstvo Podvelka; Miklavc Martin, Gozdno gospodarstvo Murska Sobota; Ostruh Pavel, Gozdno gospodarstvo Maribor; Pezdil Stanko, Gozdno gospodarstvo Maribor; Pčinlin Franc, Gozdno gospodarstvo Slov. Gradec; Piskar Anton, Gozdno gospodarstvo Slov. Gradec; Podlogar Jože, Gozdno gospodarstvo Bled; Butar Vlado, Gozdno gospodarstvo Koberje; Simič Jože, Gozdno gospodarstvo Slov. Gradec; Srebotnjak Jože, Gozdno gospodarstvo Golje; Skanjar Ivan, Gozdno gospodarstvo Murska Sobota; Skulj Jernaj, Gozdno gospodarstvo Ribnica; Steblaj Franc, Gozdno gospodarstvo Kranj; Tkalec Anton, Gozdno gospodarstvo Podvelka; Vovčina Albin, Gozdno gospodarstvo Postojna; Znoj Ivan, Gozdno gospodarstvo Novo mesto; Brežič; Zehelj; Marlin, Gozdno gospodarstvo Nazarje; Dobrun Jože, Gozdno gospodarstvo Maribor. — Minister za gospodarstvo in lesno industrijo LRS.

Delovne knjižice

Poverjeništvu za delo MLO Ljubljana poziva vsa tista podjetja v območju mesta Ljubljana, ki še niso javila števila delavcev, kateri posedujejo delovne knjižice in kateri istih še ne posedujejo, da to nemudoma store.

DNEVNE VESTI

Študentske 19 alumnatov visokih šol, ki so se vrnili iz SZ, se bodo izplačevali v ponedeljek, 25. t. m. od 11—13 ure v računovodstvu ministrstva za prosveto LRS. Ministrstvo za prosveto LRS. Podporni sklad za zdravniške vdove in sirote v Ljubljani obvešča svoje člane, da bo redni letni občni zbor dne 24. X. t. l. ob pol 19 uri v predavalnici Interni klinike v Ljubljani. Udeležite se ga volnoštevilo! — Odobr. 3600 Narodni, Etnografski in Prirodoslovni muzej v Ljubljani vabijo obiskovalce, da se udeležijo ogledov muzejskih zbirk pod vodstvom muzejskih strokovnjakov. V nedeljo, 24. t. m. bo ob 11. uri ogled arheoloških zbirk. Zbirke bo predstavil ravnatelj dr. Jože Kastelic. Zdravniško dežurno službo od sobote 23. oktobra od 12. ure do ponedeljka 25. okt. do 8. ure vrši mestni zdravnik dr. Tanjšek Vinko, Miklošičeva 13. Zdravniško dežurno službo v Celju ima od sobote 23. oktobra do ponedeljka 25. oktobra od 8. zjutraj dr. Podpečan Ivan, Mariborska ulica 24. Zdravniško dežurno službo v Mariboru opravlja od sobote 23. oktobra popoldne do ponedeljka 25. oktobra od 8. ure zjutraj dr. Porekar Ciril Ulica heroja Staneta 4-II. Dežurne trafike dne 24. oktobra: Marvin Ivana, Celovška 34; Goli Frančiška, Mestni trg; Jerman Albin, Bielewsava — klošč; Jerina Rudolf, Kopaljška; Jamsak Jožica, Zelena jama; Merjasec Franc, Tržanska 48; Dermaša Marija, Karlovska 6; Hrvat Matija, Ambrožev trg; Kušar Marija, Vidovdanska 1; Rajner Alfonz, Židovska; Kušar Franja, Dravljica. Invalidsko trgovsko podjetje Ljubljana

Vsem imetnikom tovornih motornih vozil!

Obveščamo vse imetnike tovornih motornih vozil da se v bodoče obračajo za posebne dovolilnice za prazne vožnje kamionov na pristojni OLO oz. MLO — odesk za lokalni promet. Točna lozadvena navodila so objavljena v službenem glasilu ministrstva za lokalni promet LRS, Lokalni promet št. 1 z dne 19. oktobra 1948. Časopis se naroča pri ekonomatu ministrstva za lokalni promet LRS, Ljubljana, Knafličeva ul. št. 7. — Iz sekretariata ministrstva za lokalni promet LRS.

KONCERTI

Opozarjamo na solistični koncert našega prvega violončista Karla Rupla. Na klavirju spremlja umetniška pianistka Marijan Lipovšek. Odlična koncertanta, skrbno izbran spored, vse to nam jamči, da bo v resnici popoln umetniški užitek na tem umetniškem koncertu. Vstopnice v Knjižarni muzikalij, 8713. Vse okolice Brežice in mesto samó opozarjamo na dva simfonična koncerta, ki bosta jutri v Viteški dvorani v Brežicah. Spored izvajata orkester Slovenske filharmonije pod vodstvom Sama Hubada. Radgona in Slatina-Radenec imajo v soboto odnošno v nedeljo glasbeno-literarne večere, na katerih nastopajo ljubljanski umetniki v družbi s tov. Ježkom.

DMIC JANEZ, šofer

URSIČ FRANG, strojnik SINT STANE, klepar

Dobre tovariše in delavce bomo ohranili v trajnem spominu.

Sindikalna podružnica centralni obrati »Gradise, Ljubljana

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo prav vsem ki ste prišli in spremlili ob prekopu našega FERDA KRAVANJA (PETRA SKALARJA) katerega smo položili 10. oktobra v domačo zemljo. Prav posebno se zahvaljujemo govornikom tovarišem, ministru Regentu, podpredsedniku Francu Borku, ožrnj. predsedniku Martinču, sekretarju komiteta Korinčiču, kapetanu Nemaniču, tov. iz goriškega okraja, tov. Dorjani in domačemu govorniku, kateri tudi raznim organizacijam in celicam za poklonitev številnih venec ter pevcem za protislovno petje. Ponosni smo na njegovo žrtvi! Mati Ana, brat France in ostali.

RADIO

6.00 Poje zbor JA »Srečko Kosovel« — 6.10 Napoved časa in poročila — 6.20 Jutrarnja telovadba — 6.30 Plesna glasba — 7.00 Napoved časa, radijski kalendar, poročila in objave — 7.10 Izjava mali orkestri — 11.15 Soljska ura za sedemletke in nižje gimnazije. (Glasbeni motiv — Kaj izraža in kako se izpreminja) — 12.30 Napoved časa in poročila — 12.40 Zabavna glasba malih orkestri in objave — 13.00 Iz simfonij in koncertov — 13.30 Operetna glasba — 14.00 Jugoslovanska solistična in zborna glasba — 14.30 Napoved časa, poročila in objave večernega sporeda — 14.45 Izjava saksofonist Srečko Drazil, pri klavirju Mitja Zebra — 15.00 Soljska ura za sedemletke in nižje gimnazije. (Glasbeni motiv — Kaj izraža in kako se izpreminja) — 18.00 Morton Gould: Spirituals. Izjava newyorški simfonični orkester, dirigent Artur Rodzinski — 18.15 Gospodarska oddaja: V borbi za plan — 18.30 Izjava Zabavni orkester Radia Ljubljana p. v. Bojana Adamiča — 19.00 Tedenski politični pregled — 19.15 Partizanske pesmi — 19.50 Napoved časa in poročila — 19.40 Zabavna glasba, mali orkestri in objave — 20.00 Poljudna znanost: Kako so nastale železnice po svetu in pri nas — 20.15 Glasbena medigra — 20.20 Hrvatska narodna glasba (prenos iz Zagreba) — 21.00 Repertoar iz koncerta na predvečer kongresa Enotnih sindikatov — 22.00 Prenos poročil Zvezne postaje Beograd — 22.30 Pisana glasba — 23.30 Zaključek oddaje.

PRESKRBA

DELITEV MESA Poverjeništvu za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, da prejmejo sveže meso in mesne izdelke v soboto, 23. t. m. od 7—12 in od 14—17 ure na odrezke živalskih nakaznic za mesec oktober in sicer: GD 500 gramov na odrezek št. 35, Tda jam. 1.700 gramov na odrezek Meso IV — 1100 Okt., Tda 1.200 gramov na odrezek Meso IV — 1100 Okt., TDb 900 gramov na odrezek Meso IV — 1000 Okt., Td 200 gramov na odrezek Meso IV — 450 Okt., Sda 500 gramov na odrezek Meso IV — 750 Okt., SD 150 gramov na odrezek Meso IV — 400 Okt., LD 150 gramov na odrezek Meso IV — 300 Okt. Na živalske nakaznice LD se deli meso ali mesne izdelke, na ostala živalska nakaznice pa goveje ali telečje meso. Opozarjamo mesarje, da smejo deliti meso samo na navedene nakaznice. Cena: goveje in telečje meso 42 din. ovsje meso 35 din. letna salama 60 din za 1 kg. Obračun z odrezki je predložiti pristojnemu RLO, KLO v torek, 26. t. m.

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS obvešča

DELITEV MILA ZA MESEC OKTOBER Za mesec oktober se deli milo naslednjih kategorijam in navedenih obroklih: Tda, janski 250 gramov, TDb, janski 200 gramov, Td, Sda, SD 150 gramov, LD, OM I, OM 3 100 gramov, GD 200 gramov. Kolektivni oskrbovalci (stroške jasn, dežji domovi, internati, domovi onemoglih itd.) 150 gramov na osebo. Delitev naj se vrši na odrezke republiške dopolnilne preskrbe živalske nakaznice za mesec oktober proti odvzemu kupona št. 5, razen kategorije GD, kateri se odvzame kupon št. 49. Delitev mila naj se začne takoj. Okrajne ljudske odbore, ki nimajo še zadostnih količin mila na zalogi za kritje obrokov, obveščamo, da prejmejo manjša, joče količina v kratkem. (Iz pisarne MTP).

MALI OGLASI

ISOEM VARUHINJO k devetmesečnemu otroku za dopoldanske ure v Radovljici. Ceneno ponudbe pošliti na podružnico »Ljudska pravice«, Jesenice, pod šifro »Radovljica«. DVE ŽELEZNI POSTELJI, po možnosti v vložki (madraci), in nočno omarico takoli kupimo. Ponudbi: Pirce, upravitelj palače »Grafika«, Masarykova 14-II. desno. 1099. ŠEST LESENIH SODOV od suhih marelic, 60x40 cm primernih za kisló zelje ali kisló, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice« pod št. 1100. MOSKO KOLO znamke »Starye napredaj«, Poizve se pri vratarju v tiskarni »Slov«, poročevalca, Ljubljana, Knafličeva 5, od 7—14 ure. PREDPEČNIK prodam. Ljubljana, Barvarška steza 6, dvorišče. ELEKTRIČNI SESALEC ZA PRAH znamke »Rex«, komplet za tok 230 V, ugodno prodam. Naslov v oglasnem oddelku »Ljudske pravice« pod št. 1110. DVA PARA DRSAK, dobro ohranjen, prodam. Rožna dolina, Cesta IX. št. 29. STEDILNIK, skoraj nov, na tri plošče, komplet, zamenjan za skornje št. 42—43. Sartori, Radovljica, ključavninarstvo 35.

KRVNI DAVEK SLOVENSKEGA NARODA V NOB

Savinjski bataljon je v borbah pod Cicejnom, Muruco in Veliko vasio pri Moravčah izgubil

22 SVOJIH NAJBOLJŠIH SINOV

ki so darovali svoje življenje Prekop teh neznanih padlih borcev bo v nedeljo 24. t. m. ob 14. uri izpred Gasliškega doma v Veliki vasi v skupno grobnico pod Cicej

Slava padlim borcem za svobodo!

ZVEZA BORCEV NOB

Ureja uredniški odbor. — Odgovorni urednik Dušan Bole. — Naslov uredništva: Kopitarjeva 6. — Uprava: Kopitarjeva 2. — Telefon uredništva in uprave: 52-61 do 52-65. Telefon naročniškega oddelka 50-30. — Telefon oglasnega oddelka 36-85. — Štev. ček. računa 6-90601-0.

Miško Kranjec: PAJKI (Zapiski s kmetov)

Oktoobrski večer lega na ravnino, ko se spet vračam v domače kraje na kratke obiske. Nad travniki, posebno kjer so jurki, in ponekod nad njivami se je prijala gosta megla, podobna ogromni ponjavi. Osamelo grmovje čudno štrli nad to besedo mehko plastjo. Nad njo leži rahlo zamegljeno ozračje, v katerem je nekaj umazanega, dež napovedujočega. Nebo je motno in le rahlo žari na zapadu. Gozdovi obkrožajo ravnino in so podobni lisi začrtani z umazano pastelno barvo, vse je vlažno.

Včasih sem rad imel deževno jesensko vreme, seveda nekoliko kasneje — konec novembra. Človek se je zaprl v sobo in pomirjen delal, medtem ko je zunaj rahlo škropotala voda. Svet je utonil v neko sivino. Zdej dež nikakor ni potreben, zemlja še ni suha. In povrh ljudje še niso popravili vsega e polja, niti niso vsega posejali. Krompir — ta je že izkopan. Tudi so ga že večinoma oddali. Ponekod so ga poletne povodnji uničile, drugi so dobili lepega. Z beltniske postaje grede dan na dan vagoni krompirja v mesta, revirje. Kmetje še tu in tam kdaj malo spregovorijo o krompirju. Nekateri z jezom: »Bi nam pa bili povedali, da za obvezno ne bo bonov, pa bi bili kontrahirali?« Revnejši so kontrahirali, potrebovali so bonov. Pri bogatih je pesem o špekulaciji že stara. Nekje so bili slišali: če bo dovolj kontrahirana ne bo obvezne oddaje. Zadržali so torej za prosto prodajo. Zdej je imajo preračunano, koliko bonov približno potrebujejo na leto, koliko jih bodo dobili za mleko, za obvezno oddajo živine. Bon pa na prekmurški borzi notira zaenkrat samo dinar in pol, redko dva dinarja.

nil v prosto prodajo. Seveda predvsem bogatejši. Borijo se, da bi prišli v komisijo za določanje razreza.

Po njivah ponekod še stoji koruzišče, čeprav je koruza sama že potrgana. Ni bila kaj prida. Ajde so že deloma v rasti, mnoge pa še niso pokošene; tudi kasna prosa še niso pokošena. Repe so strupeno zelene, košate. »Okopavamo jo zdaj že vsi. Tam pri Beltincih in naprej pa je še nočejo. Naj pridejo gledat našo, pa bodo videli, kakšna je!« Ob ognih zeljnih glav, ki so letos debele, in ob ognih korenja, stoji sirke. Tudi jesenski lan je še na njivi. Sladkorno peso pa so nedavno odpeljali. Zaenkrat jo sadijo samo še za poizkus. Preizkušanje se prepleta že v vse delo, predvsem pa v semenje. Zaradi ne posebno ugodnega vremena ni mogoče dovolj presoditi vseh preizkusov.

Petletni plan očitno posega tudi na naša polja, korak za korakom se vriva in spodirva kmečko konservativnost, ki se je vedno rada oglašala v refernu: »Tako so naš oča obdelovali, pa je bilo dobro!« Zdej preočajno več vrst krompirja, več vrst pšenice, rži, pridelek sladkorne pese. V zunanji podobi teh njiv še ni močno videti sledov plana. Ta zunanja podoba je še vedno ista: preprečkana z mejami, zasajena in zasejana s tem in onim, po lepah in po potrebi hiše, ki hoče vsakega malo. Tu ni mnogo bogatih in ljudje so nekoč pridelali vsakega komaj toliko, da so se preživeli. V vsaki vasi eta po eden ali dva trgovca zamenjavala ne toliko višek, kolikor bolj pritriganjo: ljudje niso imeli denarja in so zamenjavali, blago za blago. Zdej iz istih vasi kamioni vozijo včasih dan na dan pridelek, za preskrbo države.

Petletni plan revolucionira naša polja. Tu so v davnih časih prevladovali načrti grofov. Potrebe ljudi so bile postranska stvar. Potrebe ljudi, načrti kmečkih hiš so po agrarni reformi vnašale na ta po-

lja svoje drobne načrte, zajemajoče samo krog družine. Državni plan posega v te načrte, posega na razne načine. Začela se je borba za večji donos, borba za nova semena, borba za izboljšanje obdelave.

Ko sem bil otrok, so pri nas imeli zemljo samo bogatini. Ti so čuvali svo skrivnost obdelovanja kakor svetosti, ki je ne smeš nikomur izdati. Naši revni ljudje so znali držati samo za motiko, kozo, cepé, sekuro. Na plug se že niso razumeli, celo niso znali gnati krav po cesti. Dobro gospodarstvo, dobro obdelovanje zemlje v tistih časih ni bilo samo v tem, kako boš držal za ročice na plugu, kako boš sejal. To delo je bilo povezano s stoterimi žarjami, s svojevrstnim misterijem pri čemer je odločalo, v katerem tednu boš delal, ob dnevu katerega stvenika, ob kakem mesecu in še sto drugih stvari. In lepo rast na njivi tega ali onega je spremljalo občudovanje in radovednost: »Bog ve, kaj zna, da mu tako rase«. Ne znanje dela, znanje varzarstva je dvigalo rast.

Zdej je to stotletja stare, po trohobni in močvirni zatočnosti zaudarjajoče pozije čaranja in konservativnosti konec, kakor je konec starih, zaudarjenih grenkoidnih vaških časov. Borba se vodi po hišah, v vasi, borba se vodi tudi na njivah. Stara podoba sejalca naših njiv, ovekovočena na mnogih slikah in opisanih v mnogih knjigah, ki stopa po brazdah, s prtom zavezanim čez ramo in ki z desnico ali levico meče seme v črno prst, ta podoba blédi. Ni še umrla. Setve, ki lepo poganjajo, ga še razodevajo. Toda vrstijo se njive, po katerih je šel stroj in v goste, ravne redi nametel semena, da so zdaj, ko so že lepo zelene, kakor pocesane. Ponekod še nimajo dovolj strojev. Drugod še čuvajo stare navade, odvijajo stroj. »Isti dan smo sejali«, mi bo neko pravil, »sosed a strojem, jaz z roko, na enaki njivi in isto seme. Naša pšenica je bila vse drugačna! Za celo ped večja!« Samozavestno se smehlja, oči prepričujejo, da je resnica. O čem še? Da je stroj slab? Da so stare navade in izkušnje

boljše? Toda sosed tudi letos mirno seje s strojem, sejejo drugi, kar po vrsti, kdor le more priti do stroja. Da bodo še enkrat preizkusili, če je stroj res slab? Ne. Naši ljudje že davno poznajo stroje. Videli so jih v Ameriki, Kanadi, Franciji, Nemčiji. Tudi traktor poznajo, ki je ponekod že tudi pri njih zavozil na njive. Toda traktor je še slaboten pomočnik, pre malo jih je, mnogo premalo, da bi spodirnil z njiv staro podobo orača, ki držeč za ročice stopa za plugom in z otiko odstranjuje travo ter z bičem zdaj pa zdaj poje krave ali kobile z zateglim glasom: »Naaa!« Ne, traktorji še niso spodirnili orača z njegovim plugom z njive, premalo jih je da bi obvladali vse njive. Tudi ljubezen kmečkega srca se jih še ni oklenila docela in nezapiranje jih še spremlja: kakor da se za njimi, nevidno na nje privezano, vleče nekaj razbijajočega, uničujočega stare čase in stare navade; še več: razdirajočega tudi staro življenje, »že vidim«, mi bo rekel nekega dne stari Batigáč, »ta hudič nam bo izoral vse meje. Potem smo pa tam!«

In tako se stara poezija bori z novo na teh naših njivah. Ne, saj se ne bori poezija. Te njive bodo vedno ohranile svoj poseben čar, svojo posebno poezijo. — Nekaj docela drugega je. Ostarela, utrujena, in za človeka kruta stotletja eo se na teh njivah spoprijela z novo dobo, preteklost s sedanjostjo. Pravljčni, v resnici pa brezupno trd, mučen »nekoč...« skuša tu spodirnit sedanost, ki ji je ime socializem; skuša pričarati lepoto nekdanjih dni, lepoto, ki je ni bilo, a lepoto bodočih dni prikazati kot kruto, sovražno kmečkemu človeku.

Na njive lega večer, ko se vračam. Megla se kakor skorja lepi na še nepokosene ajde in nove setve. Kmetje se z vozovi vračajo s polja. Pozna sen diha s teh njiv in mirna orumenelost travnikov in njiv dobrodejno vpliva na človeka. Na njivah je videti, kako ljudje hitijo z delom. In treba je pohiteti. Zaradi

vremena, a tudi zaradi plana, treba je poročati o izvršenem setvenem planu.

Da, plan stoji na teh njivah. Treba je rahlo pripreti oči in v prividu se prikaže ogromna podoba plana, ki z dolgimi koraki stopa prek polja. Ne, še ne stopa, komaj je postavil nogo na njive. In tam so se ob njegovem prihodu vzemirili tisoč drobnih, majhnih načrtov, ki so se bili zasejali med meje in tam životarili. Zdej preplazeno zrejo v velikana, v strašni slutnji, da jim prinaša smrt. Po kmečkih hišah so se bili rodili, negovani in ljubljani so životarili, toda vzrasti niso mogli nikdar. Okrnili so v pritlikavosti in zdaj so brez moči.

Noč, ki gre za večerom, zastira čedaje bolj polja. Vasi za temi polji se zgubljajo v pokoj jesenske noči. Samo fantovska pesem se iztrga tu in tam iz njih. Toda ta negibnost ni negibnost, spokojnost starih časov; tudi v tej spokojnosti zori nova doba.

Stari čari polja vstajajo po tej meni tako znani poti, ki sem jo privikral nekoč zdavnaj capljal za materjo — ne vem že kam, na proščenje, na sejem, po tej poti, ki sem jo študent hodil pes, sanjaril in koval velike načrte. Mrtve so tiste sanje, mrtvi tisti načrti, mrtve tiste pesmi. Zdej novi načrti prepletajo življenje, ki prinaša novih zgodb, zahteva novih povesti, v katere pa se še vedno, kakor v one stare vsiljuje svojevrsten čar lepote, dehteče tudi iz takih spokojskih večerov in spokojske človeškega življenja. V tej noči, ki leži nad poljem, prepojena z meglo, v noči, ko se oglašata sova in skovir ter klic divjih gosi, ki zdaj prvič lete nad ravnino, se zdi človeku, kakor da se kot bitja shajajo majhni načrti naših ljudi, vloženi v to zemljo; zborujejo, mrmrajo sklepajo, kličejo; kličejo sem na cesto za mano: Glej, obsojeni smo na smrt. Nekoč si nas blagoslavljaj in proslavljaj. Ali bomo res morali umreti?

Umirajo pretlede stvari in nov človek se je rodil. da bo ustvaril in izvedel tudi tu velike načrte. (Se nadaljuje).